

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
здоров'я України
28 березня 2023 року № 572

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України 13 квітня
2023 року за № 613/39669

Порядок
проведення оцінки рівня небезпеки шумового впливу на працівника та дій
роботодавців у разі виявлення небезпеки шумового впливу на працівника

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм проведення оцінки рівня небезпеки шумового впливу на працівника та дії роботодавців у разі виявлення небезпеки шумового впливу на працівника та є обов'язковим для всіх видів трудової діяльності, де працівники під час виконання робіт зазнають або можуть зазнавати впливу шуму, або існує потенційна можливість цього впливу.

2. Цей Порядок застосовується разом з ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку», затвердженими постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 37 (далі – ДСН 3.3.6.037-99), для захисту працівників від загрози їхньому здоров'ю і безпеці, що виникає або може виникнути під час впливу на них шуму.

3. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:
верхнє значення діючої експозиції – значення шумового впливу, при перевищенні якого роботодавець зобов'язаний вжити заходів для зменшення впливу шуму, а працівникам необхідно користуватись засобами індивідуального захисту органів слуху;

гранична експозиція – максимальне значення шумового впливу, якому може піддаватися працівник, що не може бути перевищене;

нижнє значення діючої експозиції – значення шумового впливу, при якому роботодавець повинен забезпечити інформування та навчання працівників, а також забезпечити працівників засобами індивідуального захисту органів слуху.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному у Законі України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Законі України «Про охорону праці», інших нормативно-правових актах.

II. Оцінка рівня небезпеки шумового впливу на працівника

1. Роботодавець забезпечує проведення оцінки, а за необхідності і вимірювання рівнів шуму, що впливає на працівників.

2. Оцінка і вимірювання, визначені у пункті 1 цього розділу, проводяться лабораторією, акредитованою на відповідність вимогам стандарту ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 «Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій (EN ISO/IEC 17025:2017, IDT; ISO/IEC 17025:2017, IDT)» та/або стандарту ДСТУ ISO 10012:2005 «Системи керування вимірюванням. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання (ISO 10012:2003, IDT)» та/або атестованою на проведення гігієнічних досліджень факторів виробничого середовища і трудового процесу відповідно до Порядку атестації лабораторій на проведення гігієнічних досліджень факторів виробничого середовища і трудового процесу, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України 29 травня 2018 року № 784/1012, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 серпня 2018 року за № 905/32357 (далі – лабораторія), в строки, передбачені колективним договором, але не рідше ніж один раз на п'ять років.

Оцінка і вимірювання можуть проводитися позапланово у разі змін в умовах праці, які можуть змінити ступінь впливу шуму на працівників, за результатами спостереження за станом здоров'я працівників, на вимогу представників працівників або відповідно до нових наукових досягнень у цій сфері.

3. Методи і засоби вимірювання, що застосовуються лабораторією для проведення оцінки і вимірювання рівнів шуму, мають бути пристосованими до домінуючих умов, особливо в частині характеристик вимірюваного шуму, тривалості впливу, факторів зовнішнього середовища і характеристик вимірювальних засобів, та враховувати вимоги до вимірювань на робочих місцях, встановлені ДСН 3.3.6.037-99.

Зазначені методи і засоби забезпечують можливість визначення параметрів шумового впливу і одержання висновку, чи перевищуються в даному конкретному випадку Граничні та робочі значення шумового впливу на робочому місці, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від _____ № _____, зареєстровані у Міністерстві юстиції України _____ за № _____ (далі – Граничні та робочі значення шумового впливу на робочому місці), та нормативи виробничого шуму, встановлені ДСН 3.3.6.037-99.

4. У разі необхідності лабораторією проводиться вибіркова перевірка, яка дає відомості про вплив шуму на конкретного працівника.

5. Оцінювання результатів вимірювання має враховувати похибку вимірювань, що визначається згідно з метрологічною практикою.

б. Під час проведення оцінки рівня небезпеки шумового впливу на працівника роботодавцем враховується:

рівень, характер і тривалість впливу, в тому числі, будь-який вплив імпульсного шуму;

Граничні та робочі значення шумового впливу на робочому місці, та нормативи виробничого шуму, встановлені ДСН 3.3.6.037-99;

всі результати впливу на здоров'я і безпеку працівників, які належать до особливо чутливих груп ризику;

всі види впливу на здоров'я і безпеку працівників, які можуть виникнути в результаті взаємодії шуму з речовинами, шкідливими для органів слуху, а також взаємодії шуму і вібрації (на скільки це технічно можливо);

всі види побічного впливу на здоров'я працівника і його безпеку, взаємодію шуму з попереджувальними сигналами або іншими звуками, які слід контролювати з метою зниження ризику виникнення нещасних випадків;

інформацію про шум, створений робочим обладнанням, яку надає виробник згідно з відповідними стандартами ДСТУ, ТУ;

наявність альтернативного робочого обладнання, призначеного для зменшення шумового випромінювання;

зростання шумового впливу у випадку збільшення тривалості звичайної робочої зміни;

достовірну інформацію щодо результатів обстежень здоров'я, в тому числі, наскільки це можливо, опубліковану;

забезпечення працівників засобами захисту слуху, з адекватними характеристиками послаблення звуку.

III. Заходи, спрямовані на зниження рівня шумового впливу

1. Беручи до уваги технічний прогрес і наявність засобів вимірювання і контролю рівня небезпеки шумового впливу безпосередньо у витоках шуму, роботодавець має забезпечити, щоб ризик, обумовлений шумовим впливом, був ліквідований або знижений до мінімуму безпосередньо у витоках шуму.

Для зниження рівня небезпеки шумового впливу на працівника, роботодавець має враховувати:

1) можливість вибору методів роботи, пов'язаних з меншою тривалістю перебування працівників під впливом шуму;

2) з урахуванням можливості виконання робіт, можливість підбору такого робочого обладнання, яке забезпечує найменший рівень шумового випромінювання, включаючи обладнання, що відповідає вимогам Європейського Союзу щодо обмеження тривалості впливу шуму на працівників;

3) оформлення і обладнання робочих місць;

4) інформування та навчання працівників правильному поводженню з обладнанням з метою зменшення до мінімуму тривалості впливу шуму;

- 5) зниження рівня шуму за допомогою технічних засобів, а саме:
зниження рівня повітряного шуму, наприклад, шляхом застосування екранів, кожухів, звукопоглинальних покриттів;
зниження шуму, спричиненого конструкціями, наприклад, за допомогою амортизаторів, ізолювання;
зниження шуму шляхом запровадження дистанційного керування з робочого місця (постійного або тимчасового) або віддаленого від джерела шуму;
- б) запровадження програм профілактики робочого обладнання, робочих місць і методів роботи;
- 7) організацію робіт, що дозволяє зменшити рівень шуму, а саме:
обмеження тривалості та інтенсивності впливу шуму, зокрема шляхом встановлення скороченого робочого часу;
належний розклад робіт з перервами, необхідними для відпочинку.

2. Якщо виходячи з результатів оцінки рівня небезпеки шумового впливу на працівника, проведеної відповідно до пунктів 1-5 розділу II цього Порядку, визначено, що робочі значення шумового впливу перевищують нормативні значення, роботодавець розробляє і запроваджує програму технічних та/або організаційних заходів щодо скорочення тривалості впливу шуму з урахуванням заходів, зазначених у пункті 1 цього розділу.

3. На робочих місцях, де за результатами оцінки рівня небезпеки шумового впливу на працівника, проведеної відповідно до розділу II цього Порядку, існує потенційна можливість шумового впливу на працівників, що перевищує нижнє значення діючої експозиції, визначене Граничними та робочими значеннями шумового впливу на робочому місці, встановлюються попереджувальні знаки.

Також визначаються межі зазначених ділянок, і доступ до них обмежується, якщо це технічно можливо і ризик від шумового впливу виправдовує такі заходи.

4. В місцях для відпочинку працівників роботодавець забезпечує зниження рівня шуму до значень, необхідних для відпочинку працівників, і створення належних умов для цього.

5. Роботодавець адаптує заходи, зазначені у пунктах 1-4 цього розділу, до потреб працівників, віднесених до особливо уразливих груп ризику.

IV. Обмеження тривалості шумового впливу

1. Вплив шуму на працівників не має перевищувати граничну експозицію шумового впливу, визначену у Граничних та робочих значення шумового впливу на робочому місці.

2. Якщо незважаючи на вжиті заходи виявлено, що рівень шумової експозиції перевищує граничний, роботодавець зобов'язаний:

вжити негайних заходів для зниження цієї величини, до значень, що не перевищують граничні;

вивчити причини виникнення зазначеного явища;

запровадити захисні і запобіжні заходи, щоб уникнути повторного перевищення граничної експозиції шумового впливу.

V. Засоби індивідуального захисту

1. Якщо ризику, обумовленому шумовим впливом, неможливо запобігти в інший спосіб, працівники забезпечуються належним чином підібраними засобами захисту слуху відповідно до стандартів ДСТУ EN 352-5:2005 «Засоби індивідуального захисту органів слуху. Вимоги безпеки і випробування. Ч.5. Навушники протишумові з системою активного зниження шуму (EN 352-5:2002, IDT)» та ДСТУ EN 352-7:2005 «Засоби індивідуального захисту органів слуху. Вимоги щодо безпеки та випробування. Ч. 7 Вкладки протишумові рівнезалежні (EN 352-7:2002, IDT)».

2. Працівники, які зазнають впливу шуму, обов'язково мають використовувати засоби індивідуального захисту (далі – ЗІЗ) відповідно до Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 29 листопада 2018 року № 1804, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 27 грудня 2018 року за № 1494/32946, а саме:

1) якщо шумовий вплив перевищує нижнє значення діючої експозиції, визначене Граничними та робочими значеннями шумового впливу на робочому місці, роботодавець забезпечує працівників засобами індивідуального захисту слуху;

2) якщо шумовий вплив дорівнює верхньому значенню діючої експозиції, визначеному Граничними та робочими значеннями шумового впливу на робочому місці, або перевищує його, необхідно користуватись засобами індивідуального захисту слуху;

3) засоби індивідуального захисту слуху підбираються таким чином, щоб виключити або звести до мінімуму небезпеку для слуху.

3. Роботодавець вживає заходів для того, щоб зазначені ЗІЗ обов'язково застосовувались, і перевіряє ефективність заходів, передбачених у цьому Порядку.

VI. Інформування, навчання, консультації та нагляд за станом здоров'я працівників

1. Роботодавець забезпечує інформування та навчання працівників (їх представників), які перебувають під впливом шуму, що дорівнює або перевищує нижнє значення діючої експозиції шумового впливу, визначене Граничними та робочими значеннями шумового впливу на робочому місці, щодо питань умов та охорони праці, які стосуються небезпеки впливу шуму, зокрема:

характеру або виду ризику;

заходів, які вжиті з метою ліквідації або зведення до мінімуму шкідливого впливу шуму з урахуванням обставин, за яких вжиті ці заходи;

Граничних та робочих значень шумового впливу на робочому місці та нормативів виробничого шуму, встановлених ДСН 3.3.6.037-99;

результатів оцінки і вимірювання шуму, проведених відповідно до цього Порядку, з подальшим роз'ясненням їхньої важливості і наявності потенційної небезпеки;

правильного користування засобами захисту слуху;

способів виявлення ознак погіршення слуху і повідомлення про них;

умов, за яких працівники повинні пройти медичний огляд, мети цього огляду;

методів роботи, що знижують до мінімуму шумовий вплив.

2. Роботодавець проводить консультації з працівниками (їх представниками) щодо:

оцінки рівня шумового впливу на працівника і визначення заходів, що проводяться відповідно до розділу II цього Порядку;

заходів, метою яких є ліквідація або зниження рівня небезпеки шумового впливу на працівника, згідно з розділом III цього Порядку;

підбору заходів індивідуального захисту слуху згідно з підпунктом 3 пункту 2 розділу IV цього Порядку.

3. Роботодавець забезпечує проведення попередніх, періодичних та позачергових медичних оглядів працівників відповідно до Закону України «Про охорону праці» відповідно до Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 травня 2007 року № 246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 липня 2007 року за № 846/14113.

**Директор Департаменту
громадського здоров'я**

Олексій ДАНИЛЕНКО